

Republica Moldova
CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

HOTĂRÂRE
PRIVIND EXCEPȚIA DE NECONSTITUȚIONALITATE

**a unor prevederi din articolul 5 din Legea nr. 188 din 10 iulie 2008
privind amnistia în legătură cu declararea anului 2008 An al
Tineretului**

(sesizarea nr. 34g/2019)

*(pretinsa discriminare a bărbaților condamnați la închisoare care au
copii în vârstă de până la 8 ani)*

CHIȘINĂU

8 aprilie 2019

HOTĂRÂRE PRIVIND EXCEPȚIA DE NECONSTITUȚIONALITATE A UNOR PREVEDERI
DIN ARTICOLUL 5 DIN LEGEA NR. 188 DIN 10 IULIE 2008 PRIVIND AMNISTIA ÎN
LEGĂTURĂ CU DECLARAREA ANULUI 2008 AN AL TINERETULUI

În numele Republicii Moldova,
Curtea Constituțională, judecând în componența:

dlui Mihai POALELUNGI, *președinte*,
dnei Raisa APOLSCHII,
dlui Aurel BĂIEȘU,
dlui Corneliu GURIN,
dlui Artur REȘETNICOV
dlui Veaceslav ZAPOROJAN, *judecători*,
cu participarea dlui Marcel Lupu, *grefier*,

Având în vedere sesizarea depusă pe 20 februarie 2019
și înregistrată pe aceeași dată,
Examinând sesizarea menționată în ședință plenară publică,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând în camera de consiliu,

Pronunță următoarea hotărâre:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află excepția de neconstituționalitate a cuvântului „femeie” din teza a doua a articolului 5 din Legea nr. 188 din 10 iulie 2008 privind amnistia în legătură cu declararea anului 2008 An al Tineretului, ridicată de către dl Sergiu Cojocaru, parte în dosarul nr. 21-889/2019, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul Centru.

2. Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a fost depusă la Curtea Constituțională pe 20 februarie 2019 de către dl judecător Sergiu Bularu de la Judecătoria Chișinău, sediul Centru, în baza articolului 135 alin.(1) literele a) și g) din Constituție.

3. Prin decizia Curții Constituționale din 25 februarie 2019, sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a fost declarată admisibilă, fără a se prejudeca fondul cauzei.

4. În procesul examinării excepției de neconstituționalitate, Curtea Constituțională a solicitat opiniile Parlamentului, Președintelui Republicii Moldova și Guvernului.

5. În ședința publică a Curții, sesizarea a fost susținută de către dl avocat Igor Chiriac, reprezentantul autorului excepției. Parlamentul a fost reprezentat de către dl Valeriu Kuciuk, șef al Serviciului reprezentare la Curtea Constituțională și la organele de drept din cadrul Direcției generale juridice a Secretariatului Parlamentului. Guvernul a fost reprezentat de către dl Eduard Serbenko, secretar de stat în cadrul Ministerului Justiției.

HOTĂRÂRE PRIVIND EXCEPȚIA DE NECONSTITUȚIONALITATE A UNOR PREVEDERI
DIN ARTICOLUL 5 DIN LEGEA NR. 188 DIN 10 IULIE 2008 PRIVIND AMNISTIA ÎN
LEGĂTURĂ CU DECLARAREA ANULUI 2008 AN AL TINERETULUI

CIRCUMSTANȚELE LITIGIULUI PRINCIPAL

6. Pe rolul Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, se află cererea dlui Sergiu Cojocar prin care a solicitat aplicarea în privința sa a prevederilor Legii privind amnistia în legătură cu declararea anului 2008 An al Tineretului și eliberarea sa de pedeapsa închisorii aplicată prin Decizia Curții de Apel Chișinău din 8 septembrie 2015. Prin această decizie, dl Sergiu Cojocar a fost condamnat în baza articolului 328 alin. (3) lit. d) din Codul penal, pentru comiterea unor fapte care au avut loc până la data intrării în vigoare a Legii privind amnistia.

7. În cadrul ședinței de judecată, dl Sergiu Cojocar a ridicat excepția de neconstituționalitate a cuvântului „femeie” din teza a doua a articolului 5 din Legea nr. 188 din 10 iulie 2008 privind amnistia în legătură cu declararea anului 2008 An al Tineretului. Aceste prevederi stabilesc că trebuie eliberate de la pedeapsa cu închisoare femeile condamnate pe un termen de până la șapte ani inclusiv, care aveau copii în vârstă de până la 8 ani și care nu erau decăzute din drepturile părintești la data intrării în vigoare a Legii privind amnistia în legătură cu declararea anului 2008 An al Tineretului.

8. Prin încheierea din 22 noiembrie 2018, Judecătoria Chișinău, sediul Centru, a admis ridicarea excepției de neconstituționalitate și a trimis sesizarea la Curtea Constituțională, în vederea soluționării acesteia.

LEGISLAȚIA PERTINENTĂ

9. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 16 Egalitatea

„(1) Respectarea și ocrotirea persoanei constituie o îndatorire primordială a statului.

(2) Toți cetățenii Republicii Moldova sunt egali în fața legii și a autorităților publice, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau de origine socială.”

Articolul 28 Viața intimă, familială și privată

„Statul respectă și ocrotește viața intimă, familială și privată.”

Articolul 50 Ocrotirea mamei, copiilor și a tinerilor

„(1) Mama și copilul au dreptul la ajutor și ocrotire specială. Toți copiii, inclusiv cei născuți în afara căsătoriei, se bucură de aceeași ocrotire socială.

[...]”

HOTĂRÂRE PRIVIND EXCEPȚIA DE NECONSTITUȚIONALITATE A UNOR PREVEDERI
DIN ARTICOLUL 5 DIN LEGEA NR. 188 DIN 10 IULIE 2008 PRIVIND AMNISTIA ÎN
LEGĂTURĂ CU DECLARAREA ANULUI 2008 AN AL TINERETULUI

10. Prevederile relevante ale Codului penal, adoptat prin Legea nr. 985 din 18 aprilie 2002, sunt următoarele:

Articolul 91

Liberarea condiționată de pedeapsă înainte de termen

„(1) Persoanei care execută pedeapsa cu închisoare i se poate aplica liberarea condiționată de pedeapsă înainte de termen dacă a realizat programul individual de executare a pedepsei, a reparat integral daunele cauzate de infracțiunea pentru care a fost condamnată, cu excepția cazului când dovedește că nu a avut nicio posibilitate să le îndeplinească, și dacă se constată că corectarea ei este posibilă fără executarea deplină a pedepsei. Persoana poate fi liberată, în întregime sau parțial, și de pedeapsa complementară.

[...].”

Articolul 92

Înlocuirea părții neexecutate din pedeapsă cu o pedeapsă mai blândă

„(1) În privința persoanelor care execută pedeapsa cu închisoare pentru săvârșirea unei infracțiuni ușoare sau mai puțin grave și grave, instanța de judecată, ținând cont de comportarea lor în timpul executării pedepsei, poate pronunța o încheiere cu privire la înlocuirea părții neexecutate din pedeapsă cu o pedeapsă mai blândă. Totodată, persoana poate fi liberată, în întregime sau parțial, de la pedeapsa complementară.

[...].”

Articolul 107

Amnistia

„(1) Amnistia este actul ce are ca efect înlăturarea răspunderii penale sau a pedepsei fie reducerea pedepsei aplicate sau comutarea ei.

[...].”

Articolul 108

Grațierea

„(1) Grațierea este actul prin care persoana condamnată este liberată, în tot sau în parte, de pedeapsa stabilită ori pedeapsa stabilită este comutată.

(2) Grațierea se acordă de către Președintele Republicii Moldova în mod individual.

[...].”

11. Prevederile relevante ale Legii nr. 188 din 10 iulie 2008 privind amnistia în legătură cu declararea anului 2008 An al Tineretului sunt următoarele:

Art.5. – Se absolvă de pedeapsa stabilită persoana condamnată la pedeapsă cu închisoarea pe un termen de până la 7 ani inclusiv care, la data intrării în vigoare a prezentei legi, nu a împlinit vârsta de 21 de ani sau este femeie gravidă, sau femeie cu copil în vârstă de până la 8 ani nedecăzută din drepturile părintești.

HOTĂRÂRE PRIVIND EXCEPȚIA DE NECONSTITUȚIONALITATE A UNOR PREVEDERI
DIN ARTICOLUL 5 DIN LEGEA NR. 188 DIN 10 IULIE 2008 PRIVIND AMNISTIA ÎN
LEGĂTURĂ CU DECLARAREA ANULUI 2008 AN AL TINERETULUI

ÎN DREPT

A. ADMISIBILITATE

12. Prin decizia din 25 februarie 2019, Curtea a confirmat respectarea, în prezenta cauză, a condițiilor de admisibilitate ale unei excepții de neconstituționalitate, stabilite în jurisprudența sa constantă.

13. Curtea a reținut că obiectul excepției de neconstituționalitate îl constituie cuvântul „femeie” din teza a doua a articolului 5 din Legea nr. 188 din 10 iulie 2008 privind amnistia în legătură cu declararea anului 2008 An al Tineretului. Verificarea constituționalității acestui tip de acte normative ține de competența *ratione materiae* a Curții, potrivit articolului 135 alin. (1) lit. a) din Constituție.

14. De asemenea, excepția a fost ridicată de către o parte la proces.

15. Curtea a observat că instanța care a sesizat-o trebuie să examineze în fond cererea privind aplicarea în cazul dlui Sergiu Cojocar a prevederilor articolului 5 din Legea nr. 188 din 10 iulie 2008 privind amnistia în legătură cu declararea anului 2008 An al Tineretului. Pentru că dl Sergiu Cojocar solicită aplicarea amnistiei în privința unei condamnări pentru fapte care au avut loc înainte de intrarea în vigoare a Legii amnistiei și pentru că la acea dată acesta avea copii minori în vârstă de până la opt ani, Curtea a confirmat incidența prevederilor contestate la soluționarea cauzei. Mai mult, instanța de judecată a recunoscut aplicabilitatea prevederilor legislative contestate în cauza de pe rolul ei, trimițând sesizarea la Curtea Constituțională. De altfel, instanțelor de judecată le revine sarcina de a interpreta efectele în timp ale unei legi.

16. Curtea a observat că prevederile contestate nu au făcut anterior obiectul controlului constituționalității.

17. Pentru a declara admisibilă sesizarea, Curtea a trebuit să stabilească și incidența drepturilor din Constituție invocate de către autorul acesteia.

18. În motivarea sesizării, autorul excepției a susținut, în principal, că dispozițiile contestate instituie un tratament diferențiat nejustificat între femeile și bărbații care aveau copii în vârstă de până la opt ani la momentul intrării în vigoare a Legii amnistiei în discuție. Sub acest aspect, autorul excepției a afirmat incidența, în prezenta cauză, a dispozițiilor articolelor 1 alin. (3), 16, 28, 48 și 49 din Constituție.

19. Curtea a notat în jurisprudența sa că dreptul de a nu fi discriminat, garantat de articolul 16 din Constituție, devine incident atunci când situația la care se referă dezavantajul implică una din condițiile de exercitare a unui drept garantat de Constituție. Pentru a fi incident articolul 16, este suficient ca situația reglementată de normele contestate să intre în câmpul de aplicare al uneia sau mai multor dispoziții ale Constituției (HCC nr. 12 din 1 noiembrie 2012, § 64).

HOTĂRÂRE PRIVIND EXCEPȚIA DE NECONSTITUȚIONALITATE A UNOR PREVEDERI
DIN ARTICOLUL 5 DIN LEGEA NR. 188 DIN 10 IULIE 2008 PRIVIND AMNISTIA ÎN
LEGĂTURĂ CU DECLARAREA ANULUI 2008 AN AL TINERETULUI

20. În acest context, și Curtea Europeană a Drepturilor Omului a reiterat în jurisprudența sa constantă că articolul 14 din Convenție, referitor la interzicerea discriminării, nu are o existență de sine stătătoare, pentru că produce efecte doar în legătură cu drepturile și cu libertățile garantate de celelalte dispoziții substanțiale ale Convenției și ale protocoalelor sale. Cu toate acestea, aplicabilitatea articolului 14 nu presupune vreo încălcare a uneia sau mai multora dintre aceste dispoziții, manifestând, în acest sens, un caracter autonom. Pentru ca articolul 14 să devină incident, este suficient ca situația de fapt a unei cauze să se încadreze în câmpul de aplicare al unei dispoziții substanțiale din Convenție sau din Protocoalele la aceasta (*Eweida și alții v. Regatul Unit*, 15 ianuarie 2013, § 85; *Khamtokhu și Aksenchik v. Rusia*, 24 ianuarie 2017, § 53; *Aleksandr Aleksandrov v. Rusia*, 27 martie 2018, § 17).

21. Așadar, Curtea a trebuit să stabilească mai întâi dacă măsura eliberării de la pedeapsa închisorii doar a femeilor care aveau copii în vârstă de până la opt ani, nu și a bărbaților, intră în câmpul de aplicare al dispozițiilor constituționale invocate de către autorul excepției.

22. Curtea Europeană a subliniat că posibilitatea părintelui și a copilului de a se bucura reciproc de compania celuilalt reprezintă un element fundamental al vieții de familie, iar măsurile naționale care limitează această posibilitate reprezintă o ingerință în dreptul protejat de articolul 8 din Convenția Europeană (*Zorica Jovanović v. Serbia*, 26 martie 2013, § 68). Prin urmare, limitarea dreptului tatălui de a se bucura de compania copilului său și viceversa constituie, în afara oricărui dubiu, o limitare a dreptului vieții de familie, garantat de articolul 28 din Constituție, care este corespondentul articolului 8 din Convenția Europeană.

23. O problemă similară celei din acest caz a fost analizată de către Curtea Europeană în cauza *Alexandru Enache v. România*, 3 octombrie 2017, § 68. În acest caz, Curtea Europeană a menționat că, în analiza caracterului comparabil, din perspectiva dreptului de a îngriji de copil, în cazul unei mame condamnate la închisoare și al unui tată condamnat la închisoare, sunt aplicabile criteriile pe care aceasta le-a stabilit în hotărârea *Konstantin Markin v. Rusia* [MC] din 22 martie 2012.

24. Problema analizată de către Curtea Europeană în cauza *Konstantin Markin v. Rusia* [MC] din 22 martie 2012 a vizat conformitatea interdicției de acordare a concediului de îngrijire a copilului pentru tată cu articolele 8 și 14 din Convenție. Curtea Europeană a precizat că, spre deosebire de concediul de maternitate, care are ca scop recuperarea postnatală a mamei și alăptarea copilului, concediul pentru creșterea copilului și indemnizația de concediu paternal se raportează la perioada care urmează după nașterea copilului și care are ca scop acordarea posibilității beneficiarului de a sta acasă și de a avea grijă de nou-născut. Așadar, fără a ignora diferențele care pot exista între tată și mamă, în relația lor cu copilul, Curtea Europeană a conchis că, în privința îngrijirii copilului, bărbații și femeile se găsesc în situații similare (*Konstantin Markin v. Rusia* [MC], 22 martie 2012, §§ 132 și 133).

HOTĂRÂRE PRIVIND EXCEPȚIA DE NECONSTITUȚIONALITATE A UNOR PREVEDERI
DIN ARTICOLUL 5 DIN LEGEA NR. 188 DIN 10 IULIE 2008 PRIVIND AMNISTIA ÎN
LEGĂTURĂ CU DECLARAREA ANULUI 2008 AN AL TINERETULUI

25. Prin urmare, aplicând *mutatis mutandis* raționamentele din cauza *Konstantin Markin v. Rusia*, Curtea Europeană a reținut că acordarea unui drept de suspendare a condamnării doar în cazul mamelor de copii cu vârsta de până la un an, nu și în cazul taților, face incidente articolele 14 și 8 din Convenția Europeană. Argumentele guvernului reclamat referitoare la marja de apreciere a statului în privința punerii în aplicare a politicilor sale penale trebuie examinate, mai degrabă, din punctul de vedere al justificării tratamentului diferențiat (a se vedea *Alexandru Enache v. România*, 3 octombrie 2017, §§ 68, 69).

26. De asemenea, în jurisprudența sa, Curtea a precizat că nu poate fi negat faptul că un tată poate să se implice în creșterea copiilor săi atât pe plan economic, cât și pe plan afectiv, în același mod ca o mamă (HCC nr. 3 din ianuarie 2019, § 27).

27. Având în vedere această jurisprudență, Curtea a constatat că măsura acordării dreptului de amnistie doar pentru mamele care au copii cu vârsta de până la opt ani, nu și pentru tații aflați în aceeași situație, face incident articolul 16 coroborat cu articolul 28 din Constituție, care sunt corespondentele articolelor 14 și 8 din Convenția Europeană. Celelalte articole invocate de către autorul excepției sunt irelevante în prezenta cauză.

28. În consecință, Curtea va exercita controlul constituționalității cuvântului „femeie” din teza a doua a articolului 5 din Legea nr. 188 din 10 iulie 2008 privind amnistia în legătură cu declararea anului 2008 An al Tineretului, prin prisma articolului 16 coroborat cu articolul 28 din Constituție, verificând, în analiza fondului cauzei, caracterul justificat al tratamentului diferențiat.

B. FONDUL CAUZEI

PRETINSA ÎNCĂLCARE A ARTICOLULUI 16 COROBORAT CU ARTICOLUL 28
DIN CONSTITUȚIE

A. Argumentele autorului excepției de neconstituționalitate

29. În motivarea excepției de neconstituționalitate, autorul menționează că articolul 5 din Legea privind amnistia în legătură cu declararea anului 2008 An al Tineretului stabilește că femeile condamnate pe un termen de până la șapte ani inclusiv, care aveau copii în vârstă de până la 8 ani și care nu erau nedecăzute din drepturile părintești la data intrării în vigoare a acestei legi, trebuie eliberate de la pedeapsa cu închisoarea.

30. În acest context, autorul excepției susține că aceste prevederi le-au acordat dreptul de eliberare din închisoare doar mamelor cu copii în vârstă de până la opt ani, nu și taților cu copii mici, deși, din perspectiva dreptului de a îngriji de copii, ambele categorii de subiecte se află în situații similare.

31. În opinia autorului excepției de neconstituționalitate, acest fapt reprezintă un tratament diferențiat nejustificat.

HOTĂRÂRE PRIVIND EXCEPȚIA DE NECONSTITUȚIONALITATE A UNOR PREVEDERI
DIN ARTICOLUL 5 DIN LEGEA NR. 188 DIN 10 IULIE 2008 PRIVIND AMNISTIA ÎN
LEGĂTURĂ CU DECLARAREA ANULUI 2008 AN AL TINERETULUI

B. Argumentele autorităților

32. În opinia Președintelui Republicii Moldova, Constituția nu garantează dreptul persoanei la amnistie, ci, din contra, stabilește dreptul Parlamentului de a acorda, prin lege organică, amnistia, ca măsură excepțională, determinată de rațiuni de politică penală, avându-se în vedere interesele generale ale societății. Astfel, Parlamentul are o marjă largă de discreție pentru a determina subiectele care pot beneficia de amnistie.

33. Guvernul a menționat că Parlamentul dispune de o marjă largă de discreție cu privire la implementarea politicii penale, inclusiv cu privire la acordarea amnistiei doar pentru anumite categorii de persoane. De asemenea, Guvernul a făcut trimitere la instrumentele internaționale care tratează nevoile femeilor din perspectiva protecției împotriva violenței și a hărțuirii sexuale în mediul penitenciarelor, precum și nevoile acestora din perspectiva protecției sarcinii și a maternității. În acest context, potrivit Guvernului, măsura acordării amnistiei doar pentru mamele cu copii mici este conformă cu aceste instrumente internaționale.

34. Mai mult, Guvernul a făcut trimitere la date statistice care atestă că numărul deținuților de sex feminin este cu mult mai mic decât cel al deținuților de sex masculin, fapt care denotă caracterul rezonabil al acordării amnistiei doar femeilor cu copii mici, nu și bărbaților.

35. Guvernul a conchis că restrângerea cercului de subiecte care pot beneficia de amnistie în baza Legii privind amnistia în legătură cu declararea anului 2008 An al Tineretului are o justificare obiectivă și este proporțională cu scopul urmărit

36. În opinia sa scrisă, Parlamentul a făcut trimitere la marja de discreție de care dispune atunci când stabilește subiectele amnistiei. Parlamentul a susținut că la momentul adoptării Legii privind amnistia în legătură cu declararea anului 2008 An al Tineretului a fost motivat de prevederile articolului 50 din Constituție, potrivit căreia mamele și copii au dreptul la ocrotire specială.

C. Aprecierea Curții

37. În jurisprudența sa anterioară, Curtea a reținut că nu orice tratament diferențiat implică în mod automat o încălcare a articolului 16 din Constituție. Pentru a se stabili încălcarea articolului 16 din Constituție trebuie să se constate faptul că persoanele aflate în situații similare sau comparabile beneficiază de un tratament preferențial și că această diferențiere este una discriminatorie (HCC nr. 27 din 20 decembrie 2011).

38. Totodată, Curtea a menționat că tratamentul diferențiat trebuie să se încadreze în limitele articolului 54 din Constituție (HCC nr. 12 din 1 noiembrie 2012, § 53).

39. Astfel, Curtea a subliniat că tratamentele diferențiate sunt discriminatorii dacă nu se bazează pe o justificare obiectivă și rezonabilă,

HOTĂRÂRE PRIVIND EXCEPȚIA DE NECONSTITUȚIONALITATE A UNOR PREVEDERI
DIN ARTICOLUL 5 DIN LEGEA NR. 188 DIN 10 IULIE 2008 PRIVIND AMNISTIA ÎN
LEGĂTURĂ CU DECLARAREA ANULUI 2008 AN AL TINERETULUI

adică dacă nu urmăresc un scop legitim sau dacă nu există un raport rezonabil de proporționalitate între mijloacele folosite și scopul urmărit (HCC nr. 12 din 1 noiembrie 2012, § 54).

40. În același context, și Curtea Europeană a subliniat în jurisprudența sa că tratamentul diferențiat echivalează cu o discriminare a persoanelor aflate în situații similare, dacă nu are la bază o justificare obiectivă și rezonabilă. „Lipsa justificării obiective și rezonabile” presupune că diferențierea în cauză nu urmărește un „scop legitim” sau că nu există un „raport rezonabil de proporționalitate între mijloacele folosite și scopul urmărit” (*Sejdić și Finci v. Bosnia și Herțegovina*, 22 decembrie 2009, § 42; *Stummer v. Austria*, 7 iulie 2011, § 87; *Khamtokhu și Aksenchik v. Rusia*, 24 ianuarie 2017 § 64).

41. Curtea menționează că prin amnistierea unor categorii de deținuți instituirea unui tratament diferențiat este inevitabilă. Trebuie trasată o linie de demarcare și întotdeauna vor exista persoane de cealaltă parte a liniei care nu beneficiază de amnistie. De exemplu, în afară de categoria contestată în prezenta cauză (*i.e.* femei cu copii în vârstă de până la opt ani), Legea privind amnistia în legătură cu declararea anului 2008 An al Tineretului a prevăzut ca subiecte ale amnistiei și persoanele în vârstă de până la 21 de ani. Astfel, nu se poate afirma că există o diferență semnificativă între deținuții care au împlinit 21 de ani cu puțin timp înainte de intrarea în vigoare a legii și cei care au împlinit această vârstă la scurt timp după intrarea ei în vigoare. Bineînțeles, ar putea exista deținuți din prima categorie care, dacă ar fi evaluați în mod individual, ar fi considerați candidaturi mai bune pentru aplicarea amnistiei, față de unii din ultima categorie.

42. Cu privire la prevederile contestate, Curtea observă că prin eliberarea mamelor cu copii în vârstă de până la opt ani, nu și a taților, Parlamentul a instituit un tratament diferențiat pe criteriu de sex. Avantajul care le-a fost acordat mamelor nu le-a fost acordat și taților cu copii mici, acest fapt fiind suficient pentru a constata existența unui tratament diferențiat.

43. Curtea admite că prin eliberarea mamelor de la pedeapsa închisorii Parlamentul a acționat în vederea realizării interesului superior al copilului, manifestat prin creșterea și educarea acestuia de către mamă.

44. De asemenea, Curtea notează și existența a diferite instrumente europene și internaționale care tratează nevoile femeilor din perspectiva protecției sarcinii și a maternității. De exemplu, Rezoluția Parlamentului European din 13 martie 2008 privind situația specială a femeilor în închisoare și impactul încarcerării părinților asupra vieții sociale și de familie recomandă, la pct. 14, să nu se recurgă la ținerea în detenție a femeilor însărcinate și a mamelor care au în îngrijire un copil de vârstă mică, decât în circumstanțe excepționale. Mai mult, potrivit articolului 50 din Constituție, maternitatea beneficiază de o protecție specială din partea statului.

45. Aceste considerente pot constitui o bază suficientă pentru constatarea unui scop legitim urmărit prin prevederile contestate.

46. Desigur, ar putea exista cazuri în care tații poartă mai multe responsabilități decât mamele în materie de îngrijire a copiilor. De asemenea,

HOTĂRÂRE PRIVIND EXCEPȚIA DE NECONSTITUȚIONALITATE A UNOR PREVEDERI
DIN ARTICOLUL 5 DIN LEGEA NR. 188 DIN 10 IULIE 2008 PRIVIND AMNISTIA ÎN
LEGĂTURĂ CU DECLARAREA ANULUI 2008 AN AL TINERETULUI

nu se poate constata că mamele poartă o sarcină mai mare sau mai mică din punctul de vedere al creșterii copilului, în comparație cu sarcina taților și viceversa.

47. Totuși, din punctul de vedere al justificării acordării amnistiei doar mamelor care au copii în vârstă de până la opt ani, Curtea constată că, potrivit datelor publicate de către Biroul Național de Statistică, la începutul anului 2008, în cele 17 instituții penitenciare își ispășeau pedeapsa 5470 deținuți, dintre care 282 de femei (5,2%) (a se vedea <https://goo.gl/ruYRfC>). Astfel, deținuții de sex masculin erau cu aproximativ 95% mai mulți decât cei de sex feminin. Acordarea dreptului de amnistie tuturor taților de copii în vârstă de până la opt ani, inclusiv celor care au comis infracțiuni grave, ar presupune eliberarea din închisoare a unui număr foarte mare de deținuți. Eliberarea unui număr mare de persoane care nu și-au executat pedepsele, dintre care unii pot fi periculoși, ar putea crea în rândul publicului un sentiment de neliniște referitor la siguranța publică (a se vedea, în acest sens, cauza *Președintele Republicii Africa de Sud v. Hugo*, 18 aprilie 1997, în care Curtea Constituțională a Republicii Africa de Sud a reținut că amnistiarea și eliberarea de la pedeapsa cu închisoarea doar a femeilor cu copii cu vârsta de până la 12 ani, nu și a bărbaților, este justificată din punct de vedere obiectiv. Pentru a decide astfel, această Curte a constatat că numărul deținuților de sex masculin era de cincizeci de ori mai mare decât numărul deținuților de sex feminin. Eliberarea unui număr mare de deținuți de sex masculin ar fi contribuit la ridicarea nivelului de criminalitate și aproape cu certitudine ar fi condus la proteste din partea publicului).

48. În aceste circumstanțe, Curtea constată că ar fi foarte dificil, probabil chiar imposibil, ca Parlamentul să elibereze tații în baza acelorași motive invocate în cazul mamelor. Dacă ar fi urmărit să asigure un tratament egal, Parlamentul probabil că nici nu ar fi adoptat această Lege privind amnistia și, prin urmare, nu ar fi fost eliberat niciunul dintre părinți.

49. Astfel, prevederile contestate ale Legii privind amnistia în legătură cu declararea anului 2008 An al Tineretului le-au acordat femeilor care aveau copii în vârstă de până la opt ani posibilitatea eliberării de la pedeapsa cu închisoarea, posibilitate care nu le-a fost acordată și bărbaților care au copii în vârstă de până la opt ani. Totuși, acordarea acestei posibilități doar femeilor are la bază o justificare obiectivă și rezonabilă.

50. Mai mult, nimic nu împiedică și nici nu împiedică în continuare ca tații să se adreseze la instituțiile abilitate, în vederea acordării dreptului de eliberare înainte de termen, pe baza unor motive individuale. Sub acest aspect, Codul penal prevede multiple instituții care acordă scutirea de pedeapsă, având în vedere circumstanțele speciale ale fiecărei cauze. De exemplu, articolul 91 (liberarea condiționată de pedeapsă înainte de termen), articolul 92 (înlocuirea părții neexecutate din pedeapsă cu o pedeapsă mai blândă) și articolul 108 (grațierea).

51. Prin urmare, cuvântul „femeie” din teza a doua a articolului 5 din Legea nr. 188 din 10 iulie 2008 privind amnistia în legătură cu declararea

HOTĂRÂRE PRIVIND EXCEPȚIA DE NECONSTITUȚIONALITATE A UNOR PREVEDERI
DIN ARTICOLUL 5 DIN LEGEA NR. 188 DIN 10 IULIE 2008 PRIVIND AMNISTIA ÎN
LEGĂTURĂ CU DECLARAREA ANULUI 2008 AN AL TINERETULUI

anului 2008 An al Tineretului este conform cu articolul 16, coroborat cu articolul 28 din Constituție.

Din aceste motive, în baza articolelor 135 alin. (1) lit. a) și g) și 140 din Constituție, articolului 26 din Legea cu privire la Curtea Constituțională și a articolelor 6, 61, 62 lit. a) și e) și 68 din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

HOTĂRĂȘTE:

1. *Se respinge* excepția de neconstituționalitate ridicată de către dl Sergiu Cojocaru, parte în dosarul nr. 21-889/2019, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul Centru.

2. *Se recunoaște constituțional* cuvântul „femeie” din teza a doua a articolului 5 din Legea nr. 188 din 10 iulie 2008 privind amnistia în legătură cu declararea anului 2008 An al Tineretului.

3. Prezenta hotărâre este definitivă, nu poate fi supusă niciunei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte

Mihai POALELUNGI

*Chișinău, 8 aprilie 2019
HCC nr. 10
Dosarul nr. 34g/2019*